

REŞAT FUAT BARANER YAŞAMI, ÇALIŞMALARI, ANILAR

DERLEYEN:
ERSİN TOSUN



İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
İKİNCİ BASKI İÇİN	9
KOMİTERN'DE REŞAT FUAT DOSYASI	11
Çinde ilk millî islâhat hareketleri	49
Sun Yat Sen ve 1911-1913 İnkılâbı	52
Harb Sonu Devresi ve 1925-1927 İnkılâbı	58
Japonların Çini İstilas ve Bunun Beynenmilel Manâsı	63
Çin'de Japon İstilasına Karşı Millî Müttehit Cephe	67
İspanya tarihine umumi bir bakış	75
İspanyada Faşizm	88
İspanyada Millî kurtuluş harbi	90
Halk cephesi	97
Beşinci Kolon	106
İspanyadaki mücadelenin beynelmilel ehemmiyeti	110
1944 TKP DAVASINDA REŞAT FUAT'IN SAVUNMASI'NDAN	113
TÜRK SOLU YAZILARI	117
GÜÇBİRLİĞİ BOZGUNCULARI İHANETE GİDİYOR	123
YENİ EDEBİYAT YAZILARI	125
REALİZM MÜNAKAŞALARI	125
Realizme Dair Notlar Münasebetiyle	125
REALİZM MÜNAKAŞASI	128
Abidin Dino'ya Son Cevap	128
Sanatkârdan Beklediğimiz	131
Sanatkârın Vazife ve Mesuliyeti	133
Hümanizm	135
Namık Kemal Hakkında Düşünceler	137
Namık Kemal'i Tetkik Ederken	140
Edebiyatımız Buhran mı Geçiriyor	142
Y. DEMİR'İN 1962 NİSAN KONFERANSI'NDAKİ SON SÖZÜ	163

ANILAR'DA REŞAT FUAT	167
REŞAT FUAT'IN ARDINDAN	198
Reşat Fuat'ın Mezarı Başında	
Mihri Belli'nin Yaptığı Konuşmanın Tam Metni	198
MİHRİ BELLİ İLE 'İNSANLAR TANIDIM' ÜZERİNE	
TÜSTAV TARİH SOHBETLERİ BARANER'İN ARDINDAN... ..	202
REŞAT FUAT	207
En tutarlı savaşçılardan	207
ŞEFİK HÜSNÜ VE REŞAT FUAT ÜZERİNE	209
I.-İKİ TEMEL DİREĞİ	209
II.-BİR ANI	210
III.-ARKADAŞ-YOLDAŞ	211
Devrimci Önder Reşat Fuat'ı Kaybettik	222
ARKADAŞIM FUAT	223
KOCAM REŞAT FUAT	225
REŞAT FUAT BARANER	228
Reşat Fuat'ın Bir Yazısı	231
Faşizmle Mücadele	234
Son Bir Mücadele	240
Güçbirliği Bozguncuları İhanete Gidiyor	240
Reşat Fuat Baraner'i Saygıyla Anıyoruz	244
Reşat Fuat Baraner'i Kaybettik	245
Müntekim Öçmen	246
REŞAT AĞABEY	247

GİRİŞ

Reşat Fuat'ın asılları RGASPI'de (Rusya Devlet Siyasal Sosyal Tarih Arşivi) fon 495, opis 266, dosya 2'de bulunan ve değerli Atilla Balcıoğlu'nun çabalarıyla erişebildiğimiz şahsi dosya belgelerinden hareketle yaşam öyküsünü ve parti içindeki faaliyetini aktardıktan sonra, 1944 TKP Davası'ndaki savunmasından elde bulunan bir bölümü, *Yeni Edebiyat* dergisinde yayınlanmış yazılarını, İspanya iç savaşı ve Çin'deki istiklâl mücadelesi ile ilgili yayınlanmış iki broşürünü, *Türk Solu* dergisinde yayınlanmış iki yazısını vereceğiz. Bunun ardından 1960'lı yıllarda TKP Dış Bürosu çerçevesinde Reşat Fuat ile ilgili yürütülmüş tartışmaları ele aldıktan sonra, Reşat Fuat ile ilgili TKP'li arkadaşlarının anılarını ve ölümünden sonra hakkında yazılan yazıları aktaracağız.

Reşat Fuat'ın şahsi dosyasındaki belgelerin çevirisi için Rüstem Aziz'e, İspanya ve Çin kitaplarının dizgiye dönüştürülmesindeki katkıları ve Reşat Fuat'ın ölümü ile ilgili yakalık bağıışı için Bülent Erdem'e, *Türk Solu*'ndaki yazılar ve ölümüyle ilgili gazete ilânlarına dikkatimizi çeken Selahattin Türokay'a teşekkür ediyoruz.

Ölümünün 45. yıldönümünde Reşat Fuat Baraner'in mücadelesi ve anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Ersin TOSUN

Kasım 2013

İKİNCİ BASKI İÇİN

Bilindiği gibi 2020 yılı Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 100. yıldönümüdür. TÜSTAV (Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı) bu amaçla bir dizi etkinlik plânlıyor.

Geçtiğimiz yıllar içinde Komintern Arşivlerinde bulunan kişisel dosyalardan yola çıkarak, TKP içinde görev almış, yöneticilik yapmış öncü kadrolar ile ilgili bir dizi kitap yayınlandı.

Bu süreç içinde, 10 Eylül 2020'ye kadar, elimizdeki yeni belge, yazı ve makaleler, görsel kaynaklar kullanılarak bu kitapların daha da zenginleştirilmesi, olanaklar ölçüsünde yeni kitaplar basılması hedefleniyor.

Bunun bir adımı olarak birinci baskısı Kasım 2013'te yapılan Reşat Fuat Baraner, Yaşamı, Çalışmaları, Anıları başlıklı kitabımızın ikinci baskısı, Yeni Edebiyat dergisindeki eksik kalan makaleleri ve yeni kimi görsel materyaller içeriyor.

TKP'nin kuruluşunun 100. yılında, Reşat Fuat Baraner'in mücadelesi ve anısına saygıyla...

Ersin Tosun

Eylül 2019

KOMİNTERN'DE REŞAT FUAT DOSYASI

Reşat Fuat, 1902 yılında Selanik'te doğdu. (Çeşitli belgelerde doğum tarihi 1900, 1901, 1905 olarak ta görülmektedir.) Babası Ahmet Fuat adliyyede memurdu. Annesi Zeynep, Mustafa Kemal Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanımın küçük kız kardeşinin kızıdır. Reşat Fuat'ın doktor olan Mithat Baran ve teknisyen olan Nihat Baraner isimli iki erkek kardeşi vardır. Aile Balkan Savaşı'nın ardından 1912 yılında Anadolu'ya geçti.

Şahsi dosyasında yer alan kendi kaleminden 1936'ya kadarki özgeçmişi şöyle:

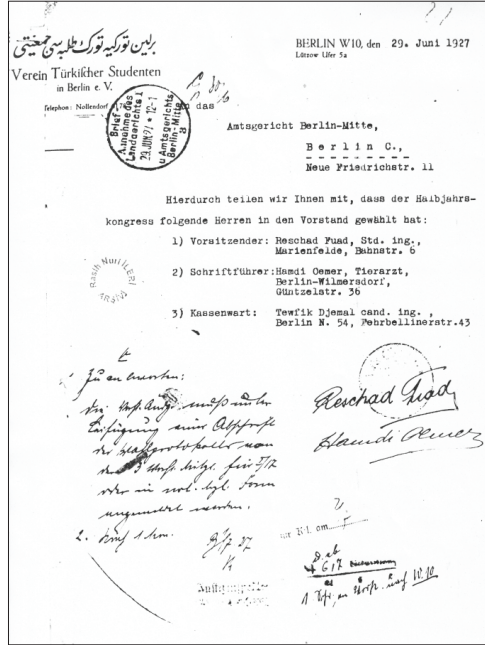
Ben, Reşat Fuat, 1902 yılında Selânîk'te, küçük bir adliye memuru ailesinde dünyaya geldim. Balkan Savaşı'ndan sonra (1912) annem ve kardeşlerimle birlikte babamın bulunduğu Anadolu'ya geçtik. Konya lisesini bitirdim ve birkaç ay Anadolu-Bağdat demiryolu merkez idaresinde çalıştım (1922). Daha sonra öğrenime devam etmek üzere demiryolundaki işimden ayrıldım ve İstanbul Üniversitesi'ne yazıldım. Orada matematik okudum. 1925 yılında yarışmalı sınavı kazanarak Türk hükûmeti hesabına teknik yüksek okulda okumak üzere Almanya'ya gönderildim. 1928 yılı başına kadar Almanya'da kaldım ve sonra Sovyetler Birliği'ne geldim.

Babam vefat etti. Biri doktor ve diğeri teknisyen, iki erkek kardeşim var.

Partiye girmeden önce, kurtuluş hareketi sırasında millî devrimci duygularım çok güçlüydü ve kardeşim işçi olduğundan, işçi sorunlarıyla ilgileniyordum. Millî savaş bittikten sonra Kemalistlerin politikası beni tatmin etmez oldu. Öğrencilik yıllarımda sosyal çalışmalarla ilgilenmiş, lisede bir öğrenci birliği kurmuş, okul bitinceye kadar 2 yıl boyunca başkan olarak bu birliği yönetmişim. 1921 yılında küçük Arabson[?] kasabasında bir miting örgütledim ve millî kurtuluş görüşünü savun-

dum. İstanbul Üniversitesi'nde öğrenci hareketine aktif katıldım ve fakültemizin öğrenci birliğine başkan seçildim, burada altı ay kadar çalıştım. Daha sonra üniversitenin öğrenci birliğinin yönetim kurulunda bulundum.

İstanbul Üniversitesi'ndeki öğrenim yıllarında TKP'ye girdim (1925), öğrenci hücreinde ve öğrenci birliğindeki grupta çalıştım.



Berlin'de bulunduğum sürece ben her şeyden önce Marksizmi öğrenmekle uğraştım. Orada bir komünist hücresi kurduk ve bir öğrenci birliği oluşturduk ki, bu birlikte bir grubumuz vardı. Ben parti hücremizin sekreteri, bir süre kasadar, sonra da öğrenci birliğinin başkanıyım¹. Münih'te de Türk öğrenciler arasında bir birlik kurdum. Aynı zamanda, Moskova'daki Dış Büroyla ilişki içindeydim ve bir süre İstanbul ile Dış Büro arasındaki irtibat alanında çalıştım. 1926 yılı sonunda birkaç ay için Türkiye'ye gittim Menşevik MK'nin² likidatörce pasifliği yüzünden bir şey yapamadım.

- 1 Berlin Türk Talebe Cemiyeti 18 Kasım 1925'te kurulmuştur. Kuruculardan Ali Cevdet [TKP MK üyesi Fahri] başkan, Ethem Nejat'ın üvey kardeşi Selâhaddin Nejat sekreter ve Reşat Fuat [Baraner] kasadar olmuştur. Fahri'nin Moskova'ya gitmesi çerçevesinde 16 Aralık 1925'te yapılan seçimlerde Reşat Fuat görev almadıysa da 29 Haziran 1927 seçimlerinde başkanlığa getirilmiştir.
- 2 Mayıs 1926'da Viyana Konferansı'nda seçilen Vedat Nedim [Tör] sekreterliğindeki MK kastediliyor.

1928 yılı başında [Şubat 1928'de] Lenin Okulu'nda okumak üzere Moskova'ya gönderildim ve SBKP'ye devredildim. 1929 yılındaki parti tasfiyesi sırasında bir Troçkisti gizlediğim gerekçesiyle sert kınama aldım. Okul bitiminden kısa bir süre sonra Türkiye'ye gidecek olduğumdan kararı protesto edecek vaktim kalmamıştı. Ancak, daha sonra, söz konusu yoldaşın Troçkist olmadığı ortaya çıktı ve kendisi tekrar partiye kabul edildi. Bu, bizim sektörden Franklin adında Yugoslavyalı bir yoldaşı³.

1930 yılının ilkbaharında Türkiye'ye gittim, orada İstanbul vilâyet komitesi sekreterliğini üstlendim ve aynı zamanda merkezi boyutta irtibat işlerini yönetiyordum. İstanbul'daki sekreterliğim sırasında İstanbul vilâyet komitesi organı olarak *Kızıl İstanbul* gazetesini çıkardım. Birkaç fabrika hücresi ve mühendis okulunda bir öğrenci hücresi, ayrıca 1 Ağustos 1930 tarihinde militarizme karşı başarılı bir çalışma gerçekleştiren ve askerler arasında özel bildiri ve gazete dağıtan askeri bir hücre kurdum. Halim [Hasan Âli Ediz] yoldaş ve diğerleri tutuklandıktan sonra Muvakkat MK'ya koopte edildim ve merkezi olarak teşkilâtlandırma işlerine sarıldım, ama kadro yetersizliği yüzünden aynı zamanda İstanbul vilâyet sekreterliği görevimi de korudum.

Beni Moskova'dan bizzat tanıyan AHMET ŞERİF FAİK'in bir provokasyonu sonucunda 1931 yılı başında sokakta tutuklandım. 1 Ağustos 1930 davası sonucunda önce 2 ve ardından 4 yıla mahkûm oldum. Tutukluyken 40 parti üyesi arasında komünist eğitim çalışması düzenledim. 1 Ağustos 1931 davasıyla ilgili olarak askeri mahkemeye sevk edildim, ama ellerinde bana karşı hiçbir kanıt olmadığı için kovuşturmaya mahal olmadığına karar verildi. Şubat 1932 davasıyla⁴ ilgili olarak tekrar sanık olarak mahkemeye götürüldüm ve dava sonunda 15 yoldaşla birlikte tahliye oldum. Bu son dava sırasında susma grevi ve 10 gün süren ilk açlık grevini örgütledim. Daha sonra cezaevinde (İstanbul ve Ankara) eğitim işini sürdürdüm. Tahliye edilen 3 yoldaşın yeniden tutuklanması üzerine ikinci açlık grevini örgütledim ve bu açlık grevine tutuklu yoldaşlar da katıldı. Grev 14 gün sürdü ve sonunda bu üç yoldaş serbest bırakıldı. Grevin son günü ben 12 yoldaşla birlikte Ankara hapishanesine nakledildim ve 29 Ekim 1933 affına kadar orada kaldım.

Hapisten çıktıktan üç ay sonra tekrar Moskova'ya gittim. 1932 yılı başındaki parti konferansında MK'ne seçildim.

Moskova'da Doğu Halkları Komünist Üniversitesinde Türk sektörü başkan yardımcısı olarak çalıştım ve ülke sorunları hakkında konfe-

3 Bu konudaki belgeler şahsi dosyanın ayrı bir bölümü olarak yer alacak.

4 1932'de Defterdar'da yapılan TKP II. Parti Aktifi Konferansı ertesinde yapılan tutuklama ve açılan dava.

ranslar verdim⁵. Bu işim yalnız bir sömestr devam ettikten sonra parti çalışması için yine Türkiye'ye gönderilmem kararlaştırıldı. Ancak, gitme olanağı bulunamadığından 1934 yılı sonuna kadar Moskova'da kaldım ve 1935 yılı başında MK sekreteri olarak parti işine başladım. Bütün illegal teşkilât işleri benim yönetimimdeydi, legal basım işlerini de ben yönetiyor ve Komünist Enternasyonal ile yazışmaları yürütüyordum. Politbüro üyeleri olarak biz (ben ve İsmail yoldaş) partinin illegal organını kurduk. Ben teknik zorluklar nedeniyle basılamayan iki propaganda broşürü yazdım ki, bunlardan biri daktiloda yazıldığı için dağıtılabilmişti. Bunun dışında illegal organımıza çoğu yazıları da ben yazıyordum.

26.III-36.

Reşat Fuat /İmza/

5 Bu dönemde Margarete Wilde [Grete Wilde ve Erna Martens olarak da anılır] ile evlendi ve 19 Temmuz 1935'te oğulları doğdu.



1904 Berlin doğumlu olan Grete, 1921'e Alman KP üyesi, 1922-1925 arası Fisher-Maslow fraksiyonu üyesi, 1927-1930 arası komünist gençlik yöneticisi oldu. Moskova'da Uluslar arası Lenin Okulu'nda öğrenim gördü. 1932'de Komintern takviyecisi olarak İstanbul'a geldi ve TKP Aktifi II. Konferansı ertesinde tutuklanarak 29 Ekim 1933 affına kadar tutuklu kaldı. 1934'ten sonra Komintern'in kadro şubesinde çalıştı. 1938'te tutuklandı, 8 yıl hapse mahkûm oldu, 1943'te Karaganda'da sürgünde yaşama gözlerini kapadı. [Fotoğraf için Lizi Behmoaras'a teşekkür ediyoruz.]

REŞAT FUAT'IN ARDINDAN



Reşat Fuat'ın mezarı başında Mihri Belli'nin yaptığı konuşmanın tam metni

Reşat Fuat öldü. On yedi yıl kapitalizmin zindanlarında geçen yarım yüzyıllık devrimci mücadele hayatı sona erdi.

Onun devrimci eylemi Yüksek Öğretmen Okulu sırasında öğrenciliğinden başlar. Emperyalizmin işgali altında mütareke yıllarının İstanbul'unda 1920, 1 Mayıs İşçi Bayramı günü emekçiler büyük bir gösteri yürüyüşü yaptılar. İstanbul proletaryasının bu antiemperyalist çıkışını öğrenci gençlik adına Talebe Birliği Başkanı olarak selâmlayan Reşat Fuat idi. O daha yirmi yaşında bir üniversiteliyken toplumdaki en güvenilir devrimci gücün emekçiler olduğunu sezmış ve emekçi-aydın dayanışmasını kurmak için payına düşeni yapmıştı.

İstanbul'un kurtuluş gününde, sonradan “Köy Enstitülerini kapatan Eğitim Bakanı” olarak ün salacak olan adaşının başında bulunduğu hilafetçi grubun karşısına dikilen oydu. Hilafetçilerin gerdığı, gerici slogan yazan bezi, kendi eliyle kara boyaya bulayan genç öğrenci lideri de Reşat Fuat idi.

Zaferden sonra yüksek öğrenimini parlak biçimde bitiren, Atatürk'ün teyzezadesi Reşat Fuat'ın önünde bütün kapılar açıktı. Ama o, eğitimi yeterli bulmadı. Almanya'ya gitti. Liebknecht'lerin, Luxembourg'ların izlerini hâlâ taşıyan Almanya'ya. Orada Spartakist geleneği sürdürenler safında kendi doğal yerini buldu.

Reşat Fuat, yirminci yüzyılda Türkiye'nin çıkışını açtığı milli kurtuluş savaşlarıyla, dünya proleter sosyalist hareketi arasındaki bağı görmüş ve çağımızda sonuna kadar tutarlı biricik devrimci yolun proleter devrimciliği yolu olduğunu kavramıştı. Ve Reşat Fuat o yolu tuttu. Çetin bir yoldu bu yol. İşkence odalarından, tecrit hücrelerinden, hapishanelerden geçen çetin bir yol. Ve Reşat Fuat o yolda yürüdü. Yılmadan, devrimci şerefini yüksek tutmasını bilerek yürüdü, gözünü ayırmadığı önündeki ufuklarda, geleceğin her türlü sömürden arınmış, ileri mutlu Türkiye'sini görerek yürüdü.

O çetin yollarda, kurallara uygun biçimde yürümek, her babayiğidin harcı değildir. Gerçek devrimcinin özelliklerini taşımak gerekir. Yürüyebilmek için o yolda, devrimci misyonunun tam bilincinde olmalısın; o misyonun gerektirdiği yeteneklere sahip olmalısın; en derin anlamıyla yürekli olmalısın.

Reşat Fuat devrimci misyonunun tam bilincindeydi. En çetin sınavlarda başını dik tutabilmesi bundan ötürüdür. Devrimci olarak kendine güveni bundan ötürüdür. Güdük burjuva parlamentarizminin ürünleri icazetli oportünistlere karşı duyduğu küçümseme bu derin devrimci bilinçten ileri gelir.

Reşat Fuat devrimci misyonunun; toplumdaki çeşitli eğilimleri değerlendirmeye ve bunlar karşısında doğru davranışı saptama konusunda güçlüydü. İçinde yaşadığımız aşamada; bugünün Millî Kurtuluş mücadelesi şarlarındaki Türkiye'sinde tek doğru devrimci çizgi olarak Millî Demokratik Devrimi savunması bundan ötürüdür.

Reşat Fuat, devrimcinin o zorunlu özelliğine de sahipti. En derin anlamıyla yürekliydi. Enfarktüs bile gözlerindeki devrimci kıvılcımı donuklaştıramamıştır.

Kurulu sömürü düzeninden yana olan güçler onun son nefesine kadar, siyasî eylemden mutlaka uzak tutulması gereken “Tehlikeli Adam” saydılar. Türkiye sosyalizminin ona en çok muhtaç olduğu bir dönemde Reşat Fuat’ı karanlık han odalarında fatura tercüme etmek zorunluluğunda bıraktılar. Reşat Fuat’lı bir sosyalist harekete, yani gerçek sosyalist harekete tahammülleri yoktu.

Böyle güçlü bir arkadaşımı kaybettik. Reşat Fuat’lar yüzlerle gelmez. Onlarla da gelmez. Onun için kaybımız büyüktür. Ve tek tesellimiz, onun bu kadar bilinçle bu kadar yürekle savunduğu Türkiye Emekçileri davasının zaferine O’nun taşıdığı sarsılmaz inancı bizim de paylaşmamızdır.

Türk Solu Sayı:40, 20 Ağustos 1968

ŞEFİK HÜSNÜ VE REŞAT FUAT ÜZERİNE

I.-İKİ TEMEL DİREĞİ

Müslüman Türkiye'nin fakir fukara emekçi yığınlarının gerçek ülküsü, temel direklerinden birini yitirdi. Fakir fukaranın kurtuluş yolunda yani PROLETARYA SOSYALİZMİ yolunda Reşat Fuat Baraner kardeşimizin GELGEÇ varlığını toprağa verdik. Hepimiz oradan geldik oraya gideceğiz. Varlığın tek değişmez kanunu bu.

Namık Kemal: “Dünyaya geliş hüner değildir” demiş. Doğru gelişte hiç kimsenin bir “hüner”i yok. Ama “GİRİŞ” elbette hünerdir. Tutulacak yolu seçmek hünerdir. Seçilen yoldan hiç sapmadan yürümeyi bilmek hünerdir. İnanç yolunun sonuna dek dağları göğüsleye göğüsleye cöngül ormanlarını aç aça ilerlemek hünerdir.

Atina Kentinin peygamberi Solon, bizim vaktiyle Karya adını almış Ege toprağımızda Dünya hazinelerine sahip Kaarun’a “Sonunu bilmiyorum” demişti. Ve Kaarun, alevler içinde yanarken: “Solon! Solon!” diye inlemişti. Sonuna dek, gözünü budaktan sakınmaksızın inanç yolunda ŞAŞIRMAMIŞ, kimseyi ŞAŞIRTMAMIŞ ve KÜÇÜLMEMİŞ insanlara, bir ülkünün temel direği denir. Reşat kardeş fakir fukara emekçi yığınlarımızın o temel direklerindendi.

Sınıflı toplumda inanç temel direkleri seyrek yetişirler. Öyle bir temel direğimizi daha Türkiye Finans-Kapitalinin azgın günlerinde, 1959 yılı yitirmiştik. Onun gelgeç varlığının gömülüşüne bile felek bizi yetiştiremediydi. 15 Ağustos 1968 günü ikisini birden andık. 9 yıl önce, sessizce, dilsizce, devrilen o temel direğimiz, fakir emekçi yığınlarımızın yani BİLİMCİL SOSYALİZMİN, ilk (ama uydurma ilk değil, gerçekten ilk) sayılı öncüsü Doktor Şefik Hüsnü Deymer idi.

II.-BİR ANI

Bu iki temel direğinin hiç unutmadığım bir anısı vardır.

Şefik Hüsnü liderdi. 1920-21 yılları emperyalist zırlırları şimdiki gibi Yıldız Saray'ı önünde Türkiye fakir fukarasını yıldırmaq için toplarını üzerimize çevirmişti. Kahırlı, karanlık, kısır, nankör yıllar sonsuzmuş gibi görünüyordu. 1923 yılı Birinci Millî Kurtuluş hareketi **SİYASİ** zafere erdi. Beş on işçiden başka hiç kimse işi anlamıyordu. Gözyaşı, zifos, beş parmakta on kara yağdı. Küskün, bezgin değildik. Aydınlik dışarıda kapanmış, içimizde açılmıştı.

Henüz bir yalçın yamaçtan kopulmuş bir korkunç uçuruma düşülmüştü. Ölenler gitmiş, kalanlar işe yetecekti. Bir Boğaz vapurunun göze çarpmaz sintinesine Şefik Hüsnü ile inmiştik. Ayakta durabilmiş kardeşleri, parmak hesabıyla sayıyor, ölçüyor, biçiyorduk. Kime güvenilecekti? Hepsi topu topu gene “Sen, ben, bizim oğlan!” kalmıştık...

Şefik Hüsnü, pembe paşa çocuğu yüzünde hiç tükenmeyen uslu iyimserliği ile gülümsedi. Tanınmamak için uzattığı sivri “müsyü” sakalını sıvazladı. Sarı “Makedonya bıyıklarının” arasından dost Selanik şivesiyle yavaşça fısıldadı:

Dur bakalım... dedi. Bir çocuk var, Almanya'dan geldi.

Orada mı?

Evet... dedi. Okuyor.

Sevinçle sordum:

Nasıl bir çocuk?

Karayağız. Hemen hemen sen yaşıta... dedi. Ciddi. Çok çalışıyor. Ondan umutluyum. İyi yetişecek. Görürsün.

Adını söyledi. Oracıkta unuttum. Adlar akılda mı kalır?

1931-32 yılları Elazığ'dan dönmüştüm. Tekke odasının alacakaranlığında bir esmer delikanlı yoklamaya geldi. Bazı kimseleri anlayamıyordu. (Anlayamadıkları tip tip kurusıkı yol arkadaşıydılar.) üzülyordu kimi küçüklüklere...

“Papaza kızabilirdi. Orucu bozacak mıydık?”. “Hayır!” dedi yağızca delikanlı. Asıl konuya geçtik. Bu genç adam, Şefik Hüsnü'nün dört beş

yıl önce umut bağladığı”ÇOCUK”tu. Adı Reşat. Şimdi gönülümüzde Şefik Hüsnü ile yan yana yaşayan Reşat Fuat Baraner!

III.-ARKADAŞ-YOLDAŞ

Kimdi o kara gün ülkücüsü iki insan?... Ayrıntılarına girmeyelim.

Arap “El insan halitat’ül hata ven nisyan!” demiş Derviş Yunus: “Ben Âşık’ı biçareyim, Baştan ayağa yareyim!” demiş. İnsan olarak Şefik ve Reşat ülkücülerimiz de elbet: “Yanlışların ve unutkanlıkların karışımı, “Baştan aşağı yare” idiler. Ne var ki ömürlerinin sonuna dek inançta şaşırmadılar, şaşırtmadılar, inançta küçülmediler.

Onları bir tek sözcük özetleyebilir: “ARKADAŞLIK.”

Her yolda olduğu gibi, emekçi fukara ülküsü yoluna düşmüş SON savaşılar içinde iki türlü arkadaş vardır.

Birisi, her gün, adım başında tümen tümen rastladığımız arkadaş kalabalığı. Bunlara Almanlar “Mitlaufer” derler. Lenin de yerinde kullanır bu deyimini. Anlamı “Yol seğirticileri” demektir. Sizinle bir koşu yolda seğirtir, gösterişçi yol arkadaşları... Bunlara halkımız “KURUSIKI ARKADAŞLAR” der.

Kurusıkı arkadaşların çoğu, yol tepsi gibi düz, üstüne bal dök yala, oldukça en önde seğirtmeye bayılırlar. Kısa mesafe koşucularında hep “İLK BAŞTA” gelirler. İçlerinde Dünya Şampiyonu atletler bile bulunur.

Derken hava azıcık bozmaya görsün en bal dök yala burjuva sosyalizminin asfaltı bile dönemeçsiz olmaz. Hele yol yalçın yamaçlara, göz karartıcı uçurumlara dayandı mı o kimseciği beğenmeyip, kendisinden öne adam geçirtmeyen “Seğirtmenler”i aradınsa bul! Ansızın: “**Sen, ben, bizim oğlan**” kalmışsınızdır. Azınlıkta kalışınızı aptallığınıza verenler, cesaret buldukça kasıla kasıla “**ANARŞİSTLİK**” bilemedin: “**FAŞİZME ORTAM HAZIRLAMAK**” sayanlar, hep o tümen tümen türedi Mitlauferler, kurusıkı yol arkadaşlarıdır.

Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat, o “Mutlu-Kutlu”, “Başarılı” hatta “Aşırı” Mitlauferlerden değildirler. Sık sık boğucu savalarda kılıç artığı olmuş, yenilmiş, ama yok edilememiş: Sen, ben, bizim oğlanlardandır.

İnançlı Arap Emir’i Tarık Bin Zeyyad, Septe Boğazını geçer geçmez bütün gemilerini yaktı. Çok ihtiyatlı kurnaz tilkilerden olsaydı, kıyı

kayalıkları arasında gemicikler, kaçamak kayıklar saklardı, Avrupa'ya, Asya'ya kaçırdı. Kaçırdı ama, geçtiği “dar boğaza” adını bırakamazdı. Septe Boğazı'na “Cebel-i Tarık Boğazı” denemezdi. “BURJUVA SOSYALİZMİ” küçülmüşlerin kolay rütbesidir.

Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat inanç boğazını geçince, kaçacak bir tek sal bırakmayan arkadaşlık ermeydanının erleridirler. PROLETARYA SOSYALİSTİ'dirler. Onların arkadaşlarına başka bir ad gerekir.

Tarihimizde ömür boyu yalnız savaşın emrinde yaşamış insan geleceği eskidir. Yeniçeriler, çocuk yaşlarında ana kucağından, baba ocağından alındılar. Bir yol Hacı Bektaş Ocağına ayakbastılar mı artık savaştan ölüm var dönüm yoktu. Ölen şehit olur, kalan gazi olurdu. Yoldan ayrılan olmazdı. Bahtsız Yeniçeri atalarımız bu ölüm dirim arkadaşlığına “YOLDAŞLIK” demişler. Ne yazık ki bu derin anlamlı gelenekçil sözcük hak ettiği saygıyı ve ilgiyi görmüyor.

Reşat Fuat ve Şefik Hüsnü gelgeç varlıkları zamanında olduğu gibi, ebedi varlıklarında da yan yana ve baş başa, devrimci ve insancıl yolun iki ölmez jalonu, yol gösterici şaakülü olarak hayırla anılacaklardır. Devrimci için bundan büyük rütbe var mıdır?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

Türk Solu, Sayı: 40, 20.08.1968